

razčističevati, če hočemo imeti ne le stabilne demokratične institucije svobode kritike, marveč tudi resnično in učinkovito socialistično družbeno kritiko, ki bo lahko dejansko izrinila državne prisilne ukrepe in podobna sredstva s tega področja družbenega življenja ali jih vsaj postopno zmanjševala na minimum. Tako prizadevanje bo vsekakor veliko več prispevalo k razreševanju družbenih vprašanj, ki povzročajo konflikte na tem področju našega družbenega življenja, kakor pa eklektično paberkovanje po idejnem arzenalu preživelih družbenih odnosov, paberkovanje, ki je značilno za vse te subjektivistične teorije, o katerih smo razpravljali.

(Se nadaljuje)

OGNJEMET OB SENI

Lojze Krakar

*Moje sanje so zločin nad mojim življenjem.
Moje sanje so zločin v stoletju matematike.
Jaz sem poslednji nevernik, obsojen
na strašno grmado plamenečega živočvoja.*

Na razglednici, poslani s Sacré Coeur

MESTO vseh grehov in čednosti, čepečih okoli Presvetega srca
kakor gnezdeca sinje ptice,
mesto prostitutk in klošarjev, ki spočenjajo na metrojskih
rešetkah pesnike in revolucije,
golo mesto vsakdanjih skrbi, oblečenih nič drugače kakor
slovenske matere,
mesto najlepših majskih večerov.

Mesto, ki je mešanica smradu iz kanalov in vonja
poljubov s kipov Rodina,
mesto, ki žaluje za zgubljenimi vojnami z vojaškimi
mašami v cerkvi Brezmadežne,
leno in sito mesto, ki bogve zakaj prosjači celo pred
najrevnejšim pesnikom z vzhoda,
mesto najlepših majskih večerov.

Živi, o mesto, ki nikoli nisi pozabilo, kdaj je treba
jesti ali leči v posteljo.
mesto, ki krmiš golobe in podgane, ubijaš šarlatane in
vsakomur zadišiš po spočetju.
mesto, ki si sprejelo oblike od ozvezdij in navade
od ljudožercev.
mesto najlepših majskih večerov.

Quartier Latin

ČRNO dekle rodi črnega sina.
Belo dekle rodi črnega sina.
Po ulicah hodi črni Kristus.
V oltarju kraljuje črna Devica.

Postajali ste črni, vsak dan bolj črni,
ko smo mi postajali beli.
Pošiljali ste nam škofo in nas v šolah učili
belih molitev in hoje po cestah
nam namenjenih belih mest.
Rekli ste nam, da moramo umreti
z belimi srci, če hočemo priti
k belemu bogu v belo pokrajino.
kjer so domovi bliskov in zvezd.

In prosili smo črne bogove očetov
za črno Devico in črnega Kristusa,
ki bo razumel črno molitev
za modri veter.

Zdaj luščimo v beli deželi semena
velike sončne melone.
In belo dekle rodi črnega sina.
in črno dekle rodi črnega sina,
in vsi, ki rodijo črne sinove,
molijo črnega Kristusa,
ki stopa pred nami po asfaltni puščavi
in nas vsak dan nahrani
s peterimi hlebi lakote
in z dvema ribama žeje po soncu,
ki je edino ostalo belo.

Champs Elysées, opolnoči

JEKLENO šumijo noči po asfaltnih poljanah.
Jekleni petelin prebuja pomladna jutra.
V jeklenih katedralah molimo Device, narejene iz jekla.
Stanujemo v trdnjavah iz jekla in z jeklom delamo vojne
in v svetlih jeklenih pečeh sežigamo ljube starše.
Pridi še v pesem, o jeklo, pridi v te naše nehomerske stihe,
kličemo te v svoje ljubezni, ki se spočno in umrejo v jeklenih kočijah,
kličemo te v sanjah, drvečih med zvezde na sedlih jeklenih pegazov
in v svojih tesnih domovih, polnih besed o jeklu.
Poznamo te in znamo izračunati tvojo dobroto in jezo,
izračunati znamo tvojo lakoto, tvojo ljubeznivost in tvojo grobost,
samo ubiti te več ne znamo, čeprav bi te strašno radi ubili.
Zato lahko storimo samo to, da te prosimo:
postani naš prijatelj, ne udari po nas, krhkih.
Rodili smo te in brez naše krvi ne bi nikoli zraslo.
Žrtvovali smo ti svoje ptice, vodé in drevesa,
darujemo ti svoje žene, otroke in mir,
napajamo te pri zadnjih studencih svoje fantazije
in vse ti bomo dali, samo nekaj te prosimo:
pusti nas umreti po naše, po domače,
po starinsko, če hočeš,
samo ne po tvoje, po jekleno.

Sous le pont Mirabeau...

VODA v trenutku spozna človeka, in ker ne zna lagati
kakor on, mu pravi: poglej se.
Človek se pogleda in vidi, da ima plešasto dušo in voda
od veselja jamice v licih.
Toda voda ve, da se lahko smeje, ker je človek zato
ne bo udaril.
kajti voda ima ostre volčje zobe in človekov strah je
hitrejši od srninega.

Toda tistim, ki prihajajo k njej mirni kot žene na polje,
ne upa storiti voda ničesar.
Rečejo si bogdaj in voda se pripogne, da ji
splezajo na hrbet, podoben osličjemu.

in potem jih nese v skrivni zaliv, kjer čofotajo po
sreči penečega se junija,
in njene nage hčere igrajo pred njimi na goslih s
strunami iz cvetoče trave.

O Sena, daj mi eno teh svojih hčera za ženo, da se bom
zmeraj vračal k tebi kakor domov,
kajti lastovka sem — in tvoj dom ima varno predvežje
za gnezdo in vrt poln črvov in jagod za moje pesmi.

Le monde des naïfs

RAZSTAVA dvoglavih ptic.
Strupenih režimskih psov.
Lesenih jetniških žlic.
Najlepših pasjih grobov.

Razstava ljudi comme il faut.
Najslajših deviških teles.
Kako bo, ko nas več ne bo,
v stoletju jeklenih nebes.

Kako bo, ko nas več ne bo,
naivneži, bratje bogov,
s to našo nemirno krvjo
v stoletju stoglavih psov?

V stoletju jeklenih nebes,
ko sredi cvetočih žic
bodo v krošnjah železnih dreves
gnezda ognjenih ptic.

Galérie Charpentier

MOJE misli stražijo detektivi, stoječi za dimniki ali viseči
z žlebov in z oken sosedov,
ker so preveč podobne abstraktnemu slovarju, iz katerega se pajki učijo
ubijati,
podobne so neverniku, strmečemu v katedralo s tesno oprijetimi
boki nevernice,
in skupnemu vnebohodu petih Kristusov, razpetih po perutih
zlatega netopirja.

Moje misli so podobne mislim Adama, ki se je odrekel večnosti
zaradi trenutka radosti,
moje misli ne želijo nikoli postati skavti, ki se hranijo z
upanjem ali z mlekom,
mojim mislim se gnusijo velike zmage zaradi obilnega smradu
mrličev,
kajti podobne so samo tenčici, v kateri so ostale pozabljene
žive prsi ljubice.

Mon amour,
ljubim te danes, ko je dan ognja, kajti jutri bo dan vode in
v soboto bo dan večne prsti,
in v maski poganskega kralja, narejeni iz velikih zlatih
kovancev, stopam pred tvoj oltar.

Za spomin na Pigalle

ZA ROKO me je peljala v šolo resnicoljubnosti.
Sledil sem ji vdano kakor k prvemu obhajilu.
Rekel sem ji: mladi ste in lepi.
Odvrnila mi je: stara sem trideset
in moram živeti in delati hitro.
Rad bi vam kupil rože, sem rekel.
Merde, je rekla, daj mi za pivo.
A rože, sem rekel, vam kupim v nedeljo.
V nedeljo, je rekla, ne delam, počivam.
Chérie, je vous aime, mi je ušlo po slovensko.
Tu veux? je dejala. Ime mi je Lina.
In rekel sem še: obožujem vas, Lina.
Pogledala me je, kot bi bil s policije,
pogoltnila strah, ki zadrhl se je v grlo,
in hitro odšla skozi vrata z naslednjim.
Stal sem pod oknom in mislil jecljaje:
ali se obnosi črni diamant?

Potem sem odšel domov z lažjo.
Z našimi sistemi in arhitekturami.
Z našimi knjigami in kravatami.
Z našimi bikiniji in katedralami.
Z našo lažjo.

Pri PSU, ki kadi,
sem včeraj pokopal ljubico
z nekim zapitim vegetarijancem
in z neko opico, ki govori.

Pri psu, ki kadi,
sem v noči, daljši od upanja,
srečal zeleno mravljo
velikih mačjih oči.

In potem sem pri psu, ki kadi,
strašen kot slepec, ki hodi po vrvi,
tri dni rotil izumrle bogove
in objemal grozo noči.

Pri psu, ki kadi,
sem z nekim plačanim revolucionarjem
od žalosti, ker ni svet štirikoten,
prepeval svete laži.

In potem se mi je pri psu, ki kadi,
štrlečemu v noč brez teme in svetlobe,
prikazoval tri dni rdeči menih,
sijoč od bele žalosti.

Pri psu, ki kadi,
imajo mačko, ki hodi po ribe.
Neki dan se je z njenimi tihimi šapami
vrnila ljubezen k psu, ki kadi.

In zdaj te rotim pri psu, ki kadi,
pri sveti Magdaleni, devici pigallski,
za usmiljenje tvojega telesa,
za milost tvoje krvi.

LEPENOGÉ lepenoge lepenoge
prebiram kot vlak, ki je v hitrici švignil
z očmi po gospe z lepimi nogami
in se ustavil, da bi jo videl.
Lepenoge lepenoge lepenoge
mi je pomežiknil pijani vrabček,
čiknil na gospo z lepimi nogami,
vščipnil v prišpičeni nos policaja
in mi zaupal:

Jutri bodo ubili kralja največje zamorske države.
Danes se je sanjalo papežu, da ga peljejo v Sibirijo.
Včeraj sem bil na pogrebu svoje najnovejše tašče
in jutri te povabim na slavnostno čivkanje
vrabcev in politikov.
Po čivkanju bo velika skupna zabava
v počastitev rojstva zveri učlovečene.

Lepenoge lepenoge lepenoge —
in vlak je odčivkal in vrabček me je pustil samega,
kakor bi vedel, da moram zdaj misliti
z možgani vlaka v drvečem podzemlju:

o nedostopni devici večnosti, podobni gospe z lepimi nogami,
o čustvenem življenju vrabcev, v katero je treba vpeljati logiko,
o tem brezupnem drvenju, ko prebiramo življenje
kot vlak na postajah zbledele reklame,
o vrabčkovih tašči, o zmenku z lepo gospo s plakata

in o večnem gladu zveri učlovečene.

ANCIENS combattants prodajajo srečke
za veliki dan obletnice zmage.
Bliža se velika pomladna loterija.
Nihče ne more zadeti manj kakor tisoč.
Bliža se dvajseta obletnica upanja
s štiriperesno srečko za žalostne.

Milostno sije aprilsko sonce
v deteljo s srečk anciens combattants
in v upanje, ki se v njej pase kot ovca.
Včeraj sem kupil za tri franke upanja,
ki bo minilo prihodnjo sredo.
V četrtek kupujemo novo upanje
in nikdar ne bomo ga zadnjič kupili.

Nihče ne more zadeti manj kakor tisoč.
Tako bomo vsi podobni princesi,
ki se bo jutri poročila z brivcem.
Princesi Moniki, ki jo ponujajo
mimoidočim anciens combattants.
Princesi velike pomladne loterije.

Pesnik iz Semiča, kjer ni več princes,
sanja o tisočih frankih in Moniki.
in neslišno se v njegovo popoldansko liriko
mešajo strgani čevlji bojnikov
in sonce — zlatnik s podobo princeze.

Anciens combattants, o anciens combattants!
Malce smo stari, anciens combattants.
Malce nerabni, anciens combattants.
Malo naglušni, anciens combattants.
In mnogim napoti, mes chers combattants.

Pariz, spomladi 1964